ירדן • וכן שאר נהרות ותגלת זה על יד הירדן היה יושב: בלפטים מזוין. וכחזקה כטלה הימנו ומעיקרא ידע ומייחל: שטף נהר קוריו. על זה ומלאן אחר: בני אלו בו' • ה"ג הרי אלו שלו מפני שנתיאשו הבעלים דכל שטיפה נהר כקורות עצים ואבנים הבעלים ידעו בה מיד ליש לה קול: פא סתמא • הא תורה אור

וכן ירדן שנטל מזה ונתן לזה-מה שנטל נטל ומה שנתן נתן בשלמא גזלן ירדן דקא חזי להו ומיאש אלא גנב מי קא חזי ליה דמיאש, תרגמה רב פפא בלסטים מזוין, אי הכי היינו *גזלן? הרי גוזני גזלן ת"ש *שטף נהר קוריו עציו ואבניו ונתנו בתוך שדה חבירו *הרי אלו שלו מפני שנתיאשו הבעלים מעמא דנתיאשו הבעלים הא סתמא לא, הבא במאי עסקינן כשיכול להציל, אי הכי אימא סיפא *אם היו הבעלים מרדפין אחריהם חייב להחזיר אי ביכולין להציל, מאי אריא מרדפין, אפילו אין מרדפין נמי? הבא במאי עסקינן ביכולין להציל על ידי הדחק: מרדפין לא אייאוש, אין מרדפין אייאוש מיאש ת"ש *כיצד אמרו התורם שלא מדעת תרומתו תרומה - הרי שירד לתוך שדה חבירו ולקט ותרם שלא ברשות אם חישש משום גזל אין תרומתו תרומה ואם לאו תרומתו תרומה, ומנין הוא יודע אם חישש משום גזל, ואם לאו? הרי שבא בעל הבית ומצאו ואמר לו *כלך אצל יפות אם נמצאו יפות מהן תרומתו תרומה ואם לאו אין תרומתו תרומה, ליקטו הבעלים והוסיפו עליהן בין כך ובין כך תרומתו תרומה וכי נמצאו יפות מהן תרומתו תרומה אמאי, בעידנא דתרם הא לא הוה ידע, *תרגמה רבא אליבא דאביי *דשויה שליח מי אמר רחמנא *לרבות שלוחכם מה אתם לדעתכם אף שלוחכם לדעתכם, אלא הכא במאי עסקינן כגון דשויה שליח וא"ל זיל תרום ולא א"ל תרום מהני, וסתמיה דבעל הבית כי תרום מבינונית הוא תרום ואזל אהדו ותרם מיפות ובא בעל הבית ומצאו וא"ל כלך אצל יפות אם נמצאו יפות מהן תרומתו תרומה ואם לאו אין תרומתו תרומה אמימר ומר זוטרא ורב אשי אקלעו לבוסתנא דמרי בר איסק איתי אריסיה תמרי ורימוני ושדא קמייהו אמימר ורב אשי אכלי, מר זוטרא לא אכיל, אדהכי אתא מרי בר איסק אשכחינהו וא"ל לאריסיה אמאי לא אייתית להו לרבנן מהנך שפירתא אמרו ליה אמימר ורב אשי למר זוטרא: השתא אמאי לא אכיל מר אם נמצאו יפות מהן תרומתו תרומה? אמר להו הכי אמר רבא לא אמרו כלך אצל יפות אלא לענין תרומה בלבד משום דמצוה הוא וניחא ליה ביפות. אבל בולטי הוא וניחא ליה דאמר הכי תא שמע *עודהו הטל עליהן ושמח הרי זה *בבי יותן, נגבו, אף על פי ששמח אינן

מה שנתן נתן • *אחיה כו' דאמר בפרק הגזל [בתרא] (נ"ק דף קיד) סתם גנב וגזלן הוי יאוש בעלים:

שטף נהר קוריו עציו ואבניו • ה"ג אם נתיאשו הבעלים הרי אלו שלו ומ"ל דמיירי ביכול להציל בקל אם רודף בשעת שטיפה דאי לאו הכי היה כזוטו של ים שאבוד ממנו ומכל אדם ועל זה לא היה אומר הא סתם לא אלא דמיירי ביכול להציל בקל בשעת שטיפה ואפילו אין בהן סימן ולפי שיעבכן עקולי ופשורי ויקחם אם ואפי' יקדמו אחרים ויקחו יחזירום לו לפי שיכר שהוא בעליו לפי שרדף מיד וס"ד דמיירי דאם לא רדף מיד בשעת שטיפה שלא יכול עוד כולו להציל כדמוכח בסיפא לפי שיקחוס אחרים כשיעבכום עקולי ופשורי ולא יחזירו לפי שאין בהן סימן וה"פ אם נתיאשו הבעלים דהייט אם היו אם בשעת שטיפה ולא רדפו ואפילו אומרים שאין מתיאשים אין בכך כלום דודאי הן מתיאשים בלבן הא סתמא שלא היו בעליו בשעת שטיפה ולא נתיאשו עד שידעו הבעלים שטיפה נהר ולא כבר אינו יכול להציל לפי שאין בו סימן לא דכשמלאן באיסורא אחת לידיה שהבעלים לא יהיו עדיין לאמת יאוש שלא מדעת לא הוי יאוש ומשני ביכול להציל אפי' אחר שטיפה כגון שיש בהאידה סימן שהבעלים אינן מתיאשין כשידעו ופריך לו הכי אימא סיפא ואם היו הבעלים מרדפין כו' מאי אריא מרדפין אפילו היו בעלים אם בשעת שטיפה ולא רדפו נמי יחזיר ומשני ביכול להציל אחר שטיפה ע"י הדחק דאע"פ שיש בו סימן בטורח יכול להציל לפי שיתרחקו הרבה שהנהר מוליכן בתוך ולכך אם היה בשעת שטיפה ואינו מרדף ודאי מתיאש כיון שעתה יכול להציל בלא זוחק ואינו מלא אבל אין הבעלים בשעת שטיפה יחזיר כשידעו הבעלים לא יתיאשו ויילו על ידי הדחק וא"ת מנלן הא סתמא חייב להחזיר דלמא נתיאשו אחת לאפוקי שהיו אם ורדפו דחייב להחזיר וי"ל דא"כ לא ליתני אם נתיאשו אלא לתני סתמא שמע נהר קוריו עציו ואבניו הרי אלו שלו דפשיטא דלא מיירי ברדפו בשעת שטיפה דהא קתני סיפא דאם היו הבעלים מרדפים חייב ואין להקשות דמלי דייק מסיפא טעמא דמרדפין הא סתמא הרי אלו שלו דלעולם נימא דהוא הדין סתמא דיחזיר ולא נקט מרדפין אלא לאפוקי שהיו הבעלים בשעת שטיפה ולא רדפו וע"י סיפא ידעינן דמיירי באין יכול להציל אבל רש"י דגרס מפני שנתיאשו הבעלים משמע ליפא דפשיט ליה דנתיאשו א"כ מריש גופיה מלי לאוקומי דמיירי באין יכול להציל ולא היה צריך להביא סיפא ומו מנלן דהא סתמא לא דאפילו סתמא נמי מלי מייר: הכי נרסינן ה"ג מסתברא דאי לא שייה אלא ולא גרסינן ומסתברא: אם יש יפות מהן תרומתו תרומה • דמסתמא גם מתחילה היה דעתו כן וא"ת ונימא דהסתמא ודאי ניחא ליה ביפות אבל מתחילה בשעה שתרם אי הוה ידע לא הוה ניחא ליה דאין דרך לתרום מן היפות כדאמרינן לעיל (דף כפ:) גבי דבר שיש בו סימן דאפילו לרבא חייב להכריח דאע"ג דהשתא מתיאשים אין בכך כלום וי"ל דשאני הכא דניחא ליה הסתמא לאמרינן נמי ניחא ליה מעיקרא משום מצוה: ואם לאו תרומתו תרומה. וא"ת דבפרק אלמנה ניזונית (כתובות דף נא: ותס ד"ה פיחת) אמרינן דסתמיה דבעל הבית הוי לאחר מחמשים ואם הגלית פיחת ר' אלו הוסיף ר' תרומתו תרומה דמלי מ"ל בהכי אמרתיך ה"נ נימא הכי וי"ל דהתם הוי כולה שישור תרומה ויש שתורם כך ויש שתורם כך ולכך מלי מ"ל כיון שלא פירשה לי בהכי אמרתיך אבל מיפות אין רגילות לתרום ולכך לא היה לו לתרום בשום ענין מהם בלא רשותו: מר זוטרא לא אכל • וא"ת ואמאי לא אכל הכא שהביא מן הפרדס היה מושם מר זוטרא שמא בשעת תלוקה לא יאמר לבעל הפרדס תטול כנגד מה שנתתי לסם ורב אשי לא היה מושם זה ולכך אכל קודם שבא מרי בר איסק משום דאחרים מדנפשיה קא יהיב, דאין לומר שהיה סומך שיתרלה מרי בר איסק כשידע דהלכה כאביי ואע"ג דהשתא ניחא ליה מעיקרא לא הוה ניחא ליה איסורא

מסורת הש"ס

[כ"ק מ. ה"ע]

[תוס' דכתובות פ"ק]

[כתוספתא פ"י אם נתיאשו הבעלים הרי אלו שלו ופי' תוס' ד"ה שטף]

[תוס' שם ע"ב]

[תוס' דכתובות פ"ק]

[מיתוכן מת.]

[שבת נב: וב"ב]

[נקמן מת: קידושין מת:]

גליון הש"ס

גמ' דשויה שליח • עיין תוס' מיומין דף מת ע"א תוס' ד"ה כלך: שם לבוסתנא דמרי בר איסק. עיין יומא דף כת ע"ב תוס' ד"ה ר"א:

[תוס' מכשירין פ"ג ע"ב]

ס"א לאמר דסכיל לן הסתא דחייבי כגנב מסם אחיה כו'

טז א מיי' פ"ו מהלכות גזילה ואבידה הל' ז טוש"ע סי' רנט:

טז ב ג ד מיי' פ"ד מהל' תרומות הל' ג:

יח ה מיי' שם הלכה ז:

יח ו (מיי' פ"ב מהל' טומאת אוכלין הלכה ב):

רבינו חננאל

הן מסשמש בהן כל שעה והללו אע"פ שהן בצד שדה קצוצות דמוכחא מילתא דמשדה זו הן כבר נתיאש מהן כמו. המעות. וכן תאנה הנטפה לדרך התאנים שהן נופלות ממנה מיד נמאסות לפיכך מתיאש מהן ומותרין משום גזל ופטורין מן המעשר דאינו נשמר ותנן כלל אמרו במעשרות כל שהיא אוכל ונשמר ונידולין מן הארץ חייב במעשרות. גנב שנטל מזה ונתן לזה לא גנב הוא שגנוב בסתר. אבל האי גנב דקתני גזלן הוא שנטל בגלוי וחרי גוזני גזלן קתני חד גזלן וחד ליסטים מזיין. ת"ש שטף נהר קוריותיו ונתנן לתוך שדה חבירו אם נתיאשו הבעלים הרי אלו שלו מכלל דבסתמא חייב להחזיר ואוקימנא כשבעלין מרדפין אחריהן ויכולין להציל על ידי הדחק. ת"ש כיצד אמרו התורם שלא מדעת תרומתו תרומה' אוקימנא בגון שתרם ובא בעל הפירות ומצאו שתרם ואמר לו למה [לא] היתה תורם מאלו היפות מוכיחה דשויה שליח שנתרצה ואסקינא לא אמרי' כלך אצל יפות רצון בעלים הן במה שנעשה אלא לענין תרומה בלבד משום דמצוה היא ונידא ליה ביפה. אבל בולטי תרומה לא ואע"פ שאמר לו כלך אצל יפות משום כסיפותא הוא דאמר ליה הכי ואסורין משום גזל. ת"ש עודהו הטל עליהן ושמח הרי הן בכי

(*) 'סוגריים תוך סוגריים אחרי הסוגריים ([ ]) הגמ' ממשיכה עם סדרת הוכחות בנושא יאוש שלא מדעת, בתוך הסוגריים הגמ' מוכיחה דשויה שליח ובתוך הסוגריים (<>) הפנימיים יש מעשה הקשור למשפט "כלך אצל יפות"

הגהות הגר"א

[א] גמ' ה"ג מסתברא. כ"כ גירסת הרמב"ם ותסברא והא אתם כו' וכ"ל דאמאי לריכין לכלך אצל יפות הא שלומו כמותו אצל כבע"ב כו' וכל זה לתירון דרבא כאן אצל מ"ל לכ"ז דמלה שאני כמ"ש בקונטרס בב' ופי' תוס' שם ד"ה אם כו' ואמ"כ ל"ל כו' ואולי לשמיטייהו שכתבו כאן ד"ה ה"ג כו' וכ"ג כו' (ומע"ש רבינו בי"ד מי' אל"ת ס"ק ע"ו):